

Kommentarer til hva Dine Penger må med av nye krav (nummeret henviser til teksten i forskriftene)

1. Kostnadene bør tydeligere frem.

Tegningskostnaden kommer i dag tydelig frem. Men tilretteleggermarginen er lite tilgjengelig i prospektene. De totale kostnadene bør med på forsiden av tegningsinnbydelsen:

Tegningskostnader + tilretteleggergebyr.

Banker, bl.a DnB Nor, argumenterer i mot at tilretteleggergebyr bør fremheves med at ”hvorforskal vi vise prisforskjellen mellom innkjøpspris og pris ut til kunden? Det er ikke vanlig praksis i andre bransjer”

Dine Pengers kommentar: Det er tilgang til aksjemarkedet og obligasjoner som er tjenesten kunden betaler for. Tilretteleggermarginen spiser direkte av aksjeavkastningen og bør derfor ikke gjemmes bort med liten skrift langt uti prospektet. I aksjefond vises tydelig alle kostnader som spiser av avkastningen.

2. Graf som viser historisk avkastning i aksjeindeksene justert for produktets egenskaper, må sammenlignes med aksjeindekser uten justeringer.

En del tilbydere viser grafisk fremstilling av aksjeindeksen produktet følger, hvor grafen er justert for tapt utbytte, snitting av sluttkurs, samt andre faktorer som reduserer forventet avkastning. Men en slik graf gir liten informasjonsverdi så lenge den ikke sammenlignes med full eksponering i aksjemarkedet. Dine Penger mener bankene har foreldet kundene til å tro at aksjeindeks er det samme som aksjemarkedet. Det er viktig å illustrere forskjellen mellom aksjemarkedet og produktets aksjeindeks. Overnevnte graf bør sammenlignes med en historisk indeks som er uten produktets begrensinger. Det vil si at den sammenlignbare historiske indeksen også må inkludere utbytte. Dette er kun mulig for produkter som benytter aksjer/aksjeindekser som markedsvariabler. Derfor denne avgrensingen til ”kun aksjer/aksjeindekser” innledningsvis i avsnittet. For valuta- og råvare ser ikke Dine Penger noen tilsvarende løsning. Derfor:

Dine Penger foreslår faktisk å forby å vise historisk avkastning i råvare/valutaprodukter. Slike serier har Dine Penger sett eksempler på er mer villedende enn informative. Med dagens forskrifter kan tilbydere velge seg en indeks eller valuta- eller råvarestrategi som bakover i tid viser høy avkastning. Dette kan være en konstruerte indeks som det aldri har vært plassert penger i. Det er enkelt for tilbyder å velge en indeks som har gitt historisk avkastning siste fem år som er langt over snittet for alle indeksene. Dette er et kjent fenomen fra finansbransjen, og kalles datamining.

3. Konkretisere egenskapene som trekker ned forventet avkastning

I forskriftene stilles det krav om at tilbyder bl.a må opplyse om markedsvariablene er utbyttejustert og hvilken effekt dette har på den forventede avkastningen. Så godt som alle tilbyderne benytter aksjeindekser hvor kunden ikke mottar utbytte. Men i prospektene sier tilbyderne kun noe hvilken retning dette trekker. F.eks ”dersom indeksen var utbyttejustert kunne man forventet at avkastningen ville blitt høyere”. Betydningen av tapt utbytte er stor mellom de ulike markedene. F.eks utgjør utbytte en svært stor del av avkastningen i indekser som er rettet mot eiendomsmarkedet. En løsning kunne være et krav om at tilbyder må oppgi hva gjennomsnittlig utbytte har vært de siste 10 årene i aksjeindeksene. (Dette punktet er ikke blant de Dine Penger vurderer som viktigste).

4. Krav om årlig forventet avkastning og smalere konfidensintervall

Pr i dag er 75 % av midlene som er plassert i sammensatte produkter belånt (kilde: SSB). Derfor er det svært viktig at banken kan gi et bilde på fremtidig avkastning som lar seg sammenligne med lånerenten. Dagens krav om 95%-konfidensintervall hjelper kunden lite. Det gir riktignok et bilde av utfallsrommet, men bildet er mer misvisende enn veiledende fordi tyngdepunktet for den sannsynlige avkastningen ligger betydelig nærmere 95%-konfidensintervallets oppgitte minimumsavkastningen (0 %) enn maksimumsavkastningen (f.eks 20 %). Mens kunden får et inntrykk av at avkastningen kan forventes å ligge om lag midt i mellom min. og maks, har i virkeligheten intervallet en sterk slagside mot minimum. Dersom intervallet krympes til 75 %, vil mange av de høyeste maksverdiene elimineres. K-tilsynets poenget med et bredt intervall, er antagelig å vise at utfallrommet er stort. Men siden nedsiden er begrenset til innskutt beløp, vil et bredt intervall kun bidra til å gi kunden et feilaktig inntrykk av forventet avkastning.

Forventet årlig avkastning er svært viktig å oppgi. Selv om forskriftene ikke krever dette i dag, oppgir DnB Nor med tilhørende selskaper dette i dag. På den måten blir det mulig å sammenligne forventet avkastning mot lånerenten.

Modellen for forventet årlig avkastning er adekvat. Den benyttes i finansmarkedene nettopp ved prising av opsjonene.

Forutsetningene bør også oppgis. Blottlegging av forutsetningene vil gi nyttig informasjon for kontrollinstanser, som for eksempel Kredittilsynet, akademiske fagmiljø eller finanspressen. Dermed kan aktører med finansfaglig kompetanse vurdere realismen i forutsetningene.

5. Synliggjøre at garanti av innskudd ikke er ensbetydende med «risikofritt»

Dine Pengers inntrykk er at de fleste kunder opplever en få-innskutt-kapital-tilbake-garanti som risikofri. Men null risiko betyr å få risikofri avkastning. Mange glemmer alternativkostnaden (innskuddsrenten). Tror det er viktig å få frem den. Man kan tape innskuddrenten.

6. Synliggjøre risikoen ved lånefinansiering

Dine Penger opplever at mange kunder ikke forstår hvor stor risikoen blir ved lånefinansiering. Mange blir overrasket når hele egenkapitalen er tapt og de registrerer et tap på 100 % eller mer. Viktig å synliggjøre det potensielle tapet i kroner og prosenter, ikke kun opplyse om at "du kan tape rentekostnadene". Bankene lager i dag nedbetalingsplaner for lån, da må det være en enkel sak å kjøre ut dette.

Dine Pengers forslag er laget i samarbeid med førsteamanuensis Steen Koekebakker ved Høgskolen i Agder.